

תלמוד בבלי מסכת עירובין דף נג/א

אמר אביי ואנן כי סיכתא בגודא לגמרא אמר רבא ואנן כי אצבעתא בקירא לסברא אמר רב אשי אנן כי אצבעתא בבירא לשכחה

ספר באר שבע על הוריות דף יד/א

אמרו כל דאמר מילתא ולא מיפריך ליהוי רישא. לכאורה נראה דסבירא להו דעוקר הרים עדיף מסיני, דאם לא כן קשה למה לא אמרו כל מאן דאמר מילתא דלא ידע חבירו ליהוי רישא, ואם כן קשה למה פליגי הם על מה ששלחו מארץ ישראל סיני עדיף, הלא דינא בטעמא אמרו דהכל צריכין למרי חטיא. ועוד קשה למה מיייתי הגמרא האי עובדא דאביי ורבא ורבי זירא ורבה בר מתנה סתם אחר דמסיק דסיני עדיף כאלו אין מחלוקת ביניהם. לכן נראה לי דגם הם סבירא להו דסיני עדיף, והכי קאמר כל דאמר מילתא ולא מיפריך, כלומר שיהא משנתו ששנה סדורה לו כנתינתה מהר סיני בלי פירכא וסתירה להוי רישא, אבל לא תלו הדבר במי שיהא יותר חריף ומפולפל. ותדע דאם כן הוה ליה לומר כל שיקשה ויתרץ טפי על דברי חבירו ליהוי רישא, ולמה הצרכו לומר כל דאמר מילתא ולא מיפריך, אלא על כרחך כדפרישית:

ובהא נמי מתורץ מה ששינה רש"י הפירוש על מאמר הריני כבן עזאי בשוקי טבריה שאמרו אביי ורבא, דאלו בפרק בתרא דערכין (ל, ב ד"ה הריני) פרש"י גבי הא דאמר אביי הריני כבן עזאי בשוקי טבריה, וז"ל הריני משבח במקומי שאני דרשן ובקי כבן עזאי שהיה משבח בשוקי טבריה, כדתניא בבכורות (נח, ב) אמר בן עזאי כל חכמי ישראל לפני כקליפת השום עכ"ל, ואלו בעירובין פרק בכל מערבין (כט, א ד"ה הריני) פרש"י גבי הא דאמר רבא הריני כבן עזאי בשוקי טבריה, וז"ל יומא בדיחא הוה ליה לרבא ואמר להו לתלמידיו השתא צילא דעתאי והריני מזומן להשיב בחריפות לכל מי שישאלני כבן עזאי שהיה דורש בשוקי דטבריה ולא היה בימיו עוקר הרים כמותו עכ"ל. לפי שרש"י הרגיש דכאן בשמעתין משמע בהדיא דאביי הוה סיני טפי מרבא, כדקאמר דכולהו איפריך דאביי לא איפריך, הלכך לא מסתבר ליה לרש"י לפרש שרבא היה משבח עצמו יותר מכל חכמי דורו כבן עזאי בבקיאות, דהא אביי הוה בקי יותר מיניה, ולפיכך פירש"י שרבא היה משבח עצמו כבן עזאי בעוקר הרים ואביי היה משבח עצמו כבן עזאי בבקיאות, כדמוכח כאן בשמעתין דהוה סיני טפי מכל חכמי דורו. כן נראה לי:

תלמוד בבלי מסכת ערכין דף לא - ב

אמר אביי הריני כבן עזאי בשוקי טבריא

רש"י על ערכין דף לב

הריני – משבח במקומי שאני דרשן ובקי כבן עזאי שהיה משבח בשוקי טבריא כדתניא בבכורות בפ' תשיעי (דף נח) בן עזאי אומר כל חכמי ישראל לפני כקליפת השום:

תלמוד בבלי מסכת עירובין דף כט/א

אמר רבא הריני כבן עזאי בשוקי טבריא

רש"י על עירובין דף כט/א

הריני כבן עזאי בשוקי טבריא – יומא בדיחא הוה ליה לרבא, ואמר להו לתלמידיו השתא צילי דעתאי, והריני מזומן להשיב בחריפות לכל מי שישאלני כבן עזאי, שהיה דורש בשוקי טבריא, ולא היה בימיו עוקר הרים כמותו, [והיה אומר כל חכמי ישראל לפני כקליפת השום, חוץ מן הקרח הזה]:

ריטב"א על כתובות דף יט/ב

מתקיף לה רב הונא בריה דרב יהושע אי הכי אפילו תרוייהו נמי. כלומר א"כ שאתה מחלק עדותו של זה כאילו היו שתי עדויות ואתה עושה סוף דבריו שאמר תנאי היה כאילו בא אחר והעיד כן אחר שהעידו השנים על כתב ידם, אפילו שנים אומרים תנאי נמי למה נאמנן לגמרי ואמרינן להו קיימו תנאיכו וחותרו לדינא, נימא דכיון שאמרו שניהם כתב ידינו הוא זה נתקיים השטר וכשחזרו ואמרו תנאי היו דברינו הרי אלו כאילו באו שנים אחרים ואמרו תנאי היו דבריהם ולהוי כתרי ותרי ואי תפס לא מפקינן מיניה, א"נ להוי כאילו הם חזרו והעידו לאחר כדי דבור שתנאי היו דבריהם שאינם נאמנן כלל דכיון שהגידו שוב אין חוזרים ומגידי, וכן נראה מפירש"י ז"ל והוא הנכון. **אלא אמרינן הני למיעקר סהדותיהו קאתו.** כלומר דשנים שאומרים תנאי היו דברינו לפיכך נאמנים משום דאמרינן למיעקר סהדותיהו קאתו, איכא דקשיא ליה אדרבה אי למיעקר סהדותיהו אתו לא להימנו כלל. וכדאמרינן אמנה טעמא מאי לא מהימני משום דלמיעקר שטרא קא אתו הכא נמי למיעקר שטרא אתו ולא מהימני או דילמא תנאי מילתא אחריתי היא ומהימני, אלמא כי מהימני לומר תנאי היו דברינו היינו משום דמילתא אחריתי היא ולא למיעקר סהדותיהו אתו, והא לא קשיא דלעיל אמרינן דמודעא ואמנה למיעקר שטרא אתו ולומר שלא חתמו בהם, **והשתא לא אמרינן למיעקר שטרא אלא למיעקר סהדותא דאסהידו השתא לומר זה כתב ידינו, ולא דעקרי לה לגמרי כי עדיין הם מודים בדבר אלא שעוקרין מקצתו כי לפי מה שאמרו כתב ידינו הוא זה אילו שתקו היה השטר מתקיים שאין בו תנאי, הלכך כשחזרו תוך כדי דבור לומר אבל תנאי היה בו הרי עוקרין קצת כח העדות הראשון ולומר שאין המכר והשטר קיימין אלא בקיום התנאי ומשום הא קרינן ליה עקירה, ומיהו עדיין יש לומר שאין זה סתירת החתימה הראשונה אלא מילתא אחריתי להוסיף ולפרש בה כי בתנאי היה, וכן פרש"י ז"ל** אלא למיעקר סהדותיהו אתו על כרחיך לאו חתימה מקוימת היא כשאמרו זה כתב ידינו דכיון דתוך כדי דבור מסקי דיבוריהו ואמרי אבל תנאי היו דברינו אמרינן למיעקר סהדותיהו שאמרו כתב ידינו הוא זה קא אתו ולומר לא חתמנו אלא על מנת שיקיים התנאי, וכיון דתנאי מילתא אחריתי היא שאינה עוקרתו אלא לאחר זמן לא דמיא למודעא ואמנה ומהימני דעדות בפני עצמה היא עכ"ל ז"ל, וזה כמו שפירשתי ממש, והא ודאי מוכחא דהאי שטרא אינו מתקיים אלא על פי עדים אלו, שאם לא כן כי אמר האי עד דתנאי היה בו מאי הוי הרי נתקיים השטר בשנים ואין עד אחד נאמן לומר שהיה בו תנאי דלכו"ע עד אחד במקום שנים הוא, וכיון דכן כי פרכינן אי הכי תרוייהו נמי בהכי מיירי וכדכתיבנא לעיל וזה ברור: